

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Grandjean, Poul Bredo.

"Himmerige" : Hjørnegaarden Skindergade -
Kjøbmagergade - Store Kannikestræde.

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Kjøbenhavn : A. Rosenbergs Bogtrykkeri, 1922

28 s., 2 tav. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

P. B. Grandjean
„Himmerige“
1922

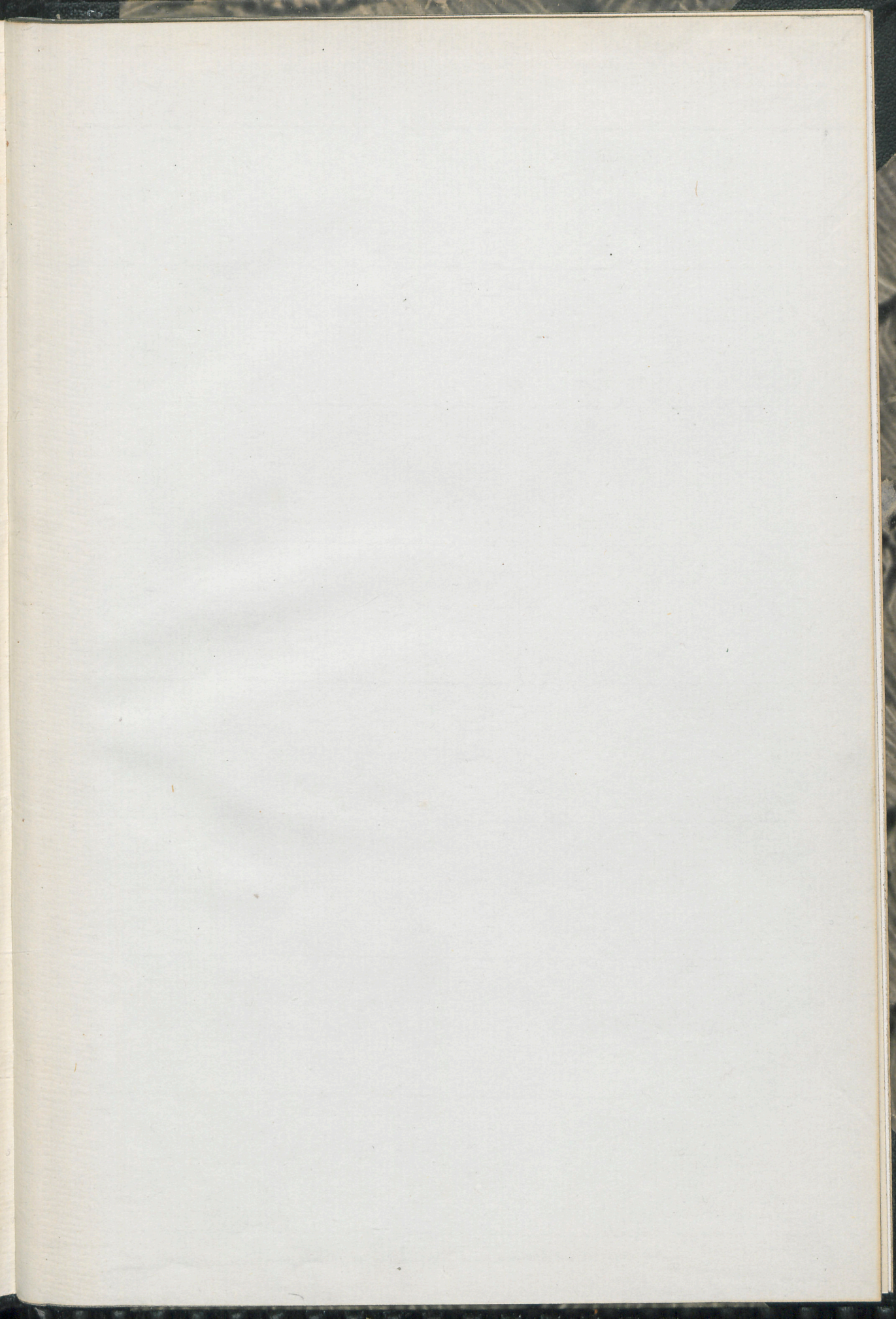
325-168-4

Det Kgl. Bibliotek

130024833616

„HIMMERIGE“

HJØRNEGAARDEN SKINDERGADE—
KJØBMAGERGADE—STORE KANNIKESTRÆDE

AF

POUL BREDO GRANDJEAN

923.650

KJØBENHAVN
A. ROSENBERGS BOGTRYKKERI
MCMXXII

„HIMMERIGE“

HJØRNEGAARDEN SKINDERGADE—
KJØBMAGERGADE—STORE KANNIKESTRÆDE

AF

POUL BREDO GRANDJEAN

KJØBENHAVN
A. ROSENBERGS BOGTRYKKERI
MCMXXII

DETTE lille Skrift fremkommer paa Foranledning af Fuldmægtig
F. G. J. Graae, der forrige Aar har skødet Ejendommen til sine
Børn og samtidig ønsket Oplysninger om dens Historie.

Jeg skylder Oberstløjtnant H. U. Ramsing stor Tak for Henvis-
ninger til Københavns Diplomatarium. Uden hans kyndige Hjælp havde
det ikke været muligt at identificere Grunden og dens Ejere før 1668.

København i Maj 1922.

P. B. Grandjean

Registratør i Rigsarkivet.

WITH THE 20th Anniversary of the
D. C. 1. Great the first and the first of the
first of the first of the first of the first
the first of the first of the first of the first
the first of the first of the first of the first
the first of the first of the first of the first

H. B. Thompson
1891

EFTER Matrikuleringen af 1689 omfattede Matr. Nr. 45 i Klædebo Kvarter den Grund, der nu indtages af Huset Nr. 4 (Matr. Nr. 25) i Skindergade og af Hjørnegaarden Skindergade Nr. 2 (Matr. Nr. 26), Kjøbmagergade Nr. 49 (Matr. Nr. 27) og St. Kannikestræde Nr. 1 (Matr. Nr. 28).

Det er rimeligvis denne Grund, »liggende i det Stræde, som løber fra Kiødmanger Boder og ned til Klosteret, norden ved Gaden«, der 4. Marts 1442 udlejes af Borgmester og Raad til en vis Jens Thorbernssen og hans Hustru Karne. Afgiften var 4 β Grot aarlig.¹⁾ Man tør ligeledes tro, at den Gaard, »paa det nørre Hjørne, som man gaar til Graabrødre«, af hvilken Oluf Hemmingsen ifølge Jordebogen af 2. Maj 1496 svarer samme Afgift²⁾, stod paa dette Sted. I 1511 nævnes sidstnævnte Mand som Kødmanger.³⁾

Den ældste med Sikkerhed kendte Ejer er Rasmus Hansen »i Kiødmangergaden«, der i 1540'erne svarer 16 gamle Mark i aarlig Jordskyld til Staden.⁴⁾ Magister Hans Lauridsen, den næste Ejer, som kendes, svarer ifølge Stadens Jordebog af 1581 21 slette Mark 5 β 1 Hvid af denne sin Gaard »i Kiødmangergade«.⁵⁾ — Mester Hans, Københavner af Fødsel, var først Præst i Søllerød, kaldtes 1567 til residerende Kapellan ved Vor Frue Kirke og blev 1573 tillige Sognepræst i det nuværende Hvidovre. Han omtales som en vellærd, flittig og forstandig Mand, der nød en ikke ringe Anseelse. — Allerede flere Aar før sin Død — 1596 — havde han afhændet Gaarden, som 1588 ejedes af Gregers Bang.⁶⁾ Denne havde været Tolder paa Skagen, hvorefter han nedsatte sig som Borger i Hovedstaden. Han fik 1592 Bestalling paa at lade sig bruge i Kongens Tjeneste, naar og hvor det befales, og 1594 som Tolder og Sisemester i København, et Embede som han havde overtaget fra Nytaar 1593. I Sommeren 1597 blev han afløst af en anden Tolder og var i hvert Fald død før Januar 1599.⁷⁾

¹⁾ Kbhvns Dipl. I., Nr. 125. ²⁾ Ssts. Nr. 185, Side 245. ³⁾ Ssts. Nr. 192, Side 262 (jvfr. Side 284). ⁴⁾ Ssts. Nr. 278. ⁵⁾ Ssts. Nr. 362, Side 493. ⁶⁾ Mønsterrulle for Kjøbmager Kvarter, hvorunder Grunden da hørte. ⁷⁾ Kancelliets Brevbøger, passim.

Missive af 22. Jan. 1701 Bevilling paa, at bemeldte hans opbyggede »Hus« med Grund og Plads, hvis »Kontingent« af Grundtaksten er 610 Rdlr., i de følgende 6 Aar maa være forskaaet for Indkvartering.¹⁾ Denne betydelige Del af den samlede Grundtakst — 900 Rdlr. — viser, at Størsteparten af Grunden henlagdes til det ny Hjørnehus, der rimeligvis, i hvert Fald til en Tid, har været den fornemste Bygning her. — Der er Mulighed for, at den i Skødet nævnte Beliggenhed mod de tre Gader kun gælder Grunden eller Bygningskomplekset i Almindelighed. Maaske har dog selve Hovedgaarden, som endnu 1661 laa paa Hjørnet af Skindergade, været Genstand for en Udvidelse ud til Hjørnet af Kannikestræde. At Søren Matthiesen selv taler om Gaarden »paa Hjørnet« af sidstnævnte Gade, og Skødet om fire — ikke som hidtil fem — Vaaninger, tyder paa en saadan Udvidelse.

I 1704 købte Magister Folchmar Danchel en Parcel af Ejendommen, et Hus i Kannikestræde, bygget af Søren Matthiesen. Dette Hus, nu Matr. Nr. 28, havde derefter sin egen Historie²⁾, lige indtil det 1845 solgtes til Grosserer Hendrich Levin Olsen. Ved Salget i 1704 formindskedes Grundtaksten med 110 Rdlr.³⁾, efter at 20 Rdlr. allerede var fragaaede paa Grund af den nævnte Gaderegulering. Den øvrige Del af Grundtaksten var fordelt saaledes, at 585 Rdlr. hørte til den mod Kjøbmagergade og Skindergade liggende Hovedgaard samt »de gamle, smaa Lejevaaninger til Skindergade«, 185 Rdlr. til »Lejevaaningen« paa Hjørnet af Kannikestræde, hvis Tilliggende saaledes allerede var formindsket. I 1713 og følgende Aar var en Vintapper Hans Lund en af Søren Matthiesens Lejere.⁴⁾

Under den store Ildebrand i 1728 blev Ejendommen et Rov for Luerne. Da Ilden Torsdagen den 21. Oktober, omtrent Kl. 4 om Eftermiddagen, havde banet sig Vej ned ad Kannikestræde, antændtes Søren Matthiesens Gaard som den første paa Kjøbmagergade.⁵⁾ — I Designationen over de afbrændte Gaarde beskrives den med tilliggende Lejevaaninger paa følgende Maade: til Gaden 10 Fag Grundmur og 23 Fag Bindingsværk, Grunden bred til Kjøbmagergaden 51 Alen 3 Kvarter 3 Tommer, lang til Kannikestræde 15 Alen⁶⁾, lang i Skindergaden 38 Alen 2 Kvarter 4 Tommer, Maal, der, som det skal ses, ikke stemmer med Gjeddens Generalopmaaling til Matriklen af 1756. Det bemærkes, at Ejendommen er uprioriteret, men »dog skyldig ved 4000 Rdlr. paa Obligationer og Veksler«.⁷⁾ — Ved Genopførelsen af Gaarden begik Søren Matthiesen, efter Sigende, den Vandalisme at benytte 9 af de 13 Runestene, der siden 1652 havde staaet ved Trini-

¹⁾ Sjællandske Tegnelser 1701, Nr. 20 (ingen Indlæg). ²⁾ Se Side 18. ³⁾ Maalebrevet af 19. April 1704 paa Mag. Danchels Grund. ⁴⁾ Krigsstyr, Kop- m. fl. Skatter 1713 ff. ⁵⁾ Bruuns Kjøbenhavns Hist. Side 597. ⁶⁾ Det frasolgte Hus i Kannikestræde var 11 Alen 3 Kvarter 3 Tommer langt mod Gaden. Se Side 18. ⁷⁾ Kjøbenhavns Huse og Indvaanere efter Branden 1728, Side 29.

tatis Kirke, som Grundstene for sin ny Bygning. Han var iøvrigt en yderst velstaaende Mand, der ogsaa ejede en anseelig grundmuret Gaard i Springgade, den Del af det nuværende Pilestræde, som ligger nærmest Landemærket. I 1740 afgik han ved Døden i en Alder af 87 Aar. Hans Lig blev bisat 8. Dec. i en aaben Begravelse i Trinitatis Kirkes nordre Gang, hvor hans Hustru, Maren Nielsdatter Banner, allerede 22. Nov. 1719 havde fundet sit sidste Hvilested.¹⁾

Ved den gamle Klokkers Død stod følgende Bygninger paa Grunden: 1) et Hus ud til Skindergade paa 4 grundmurede Fag, 2 Loft højt, med en Kvist over og en Lejekælder, samt et Hus i Gaarden af »Brandmur«, 2 Loft højt, 2) en Gaard paa Hjørnet af Skindergade og Kjøbmagergade, 10 Fag til førstnævnte, 11 Fag til sidstnævnte Gade, 2 Etager høj, Indkørsel fra Skindergade, overalt udvendig af Grundmur, Kældere til begge Gaderne, fælles Væg af Mur- og Bindingsværk til Nabohusene, med et Sidehus, 2 Loft højt, Kvist over paa 1 Fag, deri Stald til 6 Heste, to Remiser »ved« Porten, baade Spring- og fersk Pumpevand i Gaarden samt en stor »Kam« med Jernbaand og Kobberhaner og endelig 3) et Hus paa Hjørnet af Kjøbmagergade og Kannikestræde, 5 Fag til førstnævnte, 3 Fag til sidstnævnte Gade, 2 Etager højt, af Grundmur og fælles Væg af Mur- og Bindingsværk mod Naboen 3: Hovedgaarden, med Lejekælder under, et teglhængt Skur paa Gaardspladsen og Vand fra den store Gaard af en »Kam«, »saavidt det ved en Kobberhane dertil ledsages«. — Det var dette sidste Hus, som Søren Matthiesen beboede og »fradøde«.

Datteren, Anna Matthiesen, havde 1712 indgaaet Ægteskab med daværende Gartner ved Orangerihuset i Rosenborg Have Johan Cornelius Krieger, der blev kgl. Bygningsinspektør 1722, Overlandbygmester 1725 og Justitsraad 1749. Paa en tredie Auktion, afholdt i Hjørnehuset mod Kannikestræde 7. Juli 1741, var det ham, som blev den højstbydende paa alle de tre Bygninger, idet han bød 994 Rdlr. for Huset i Skindergade, 3051 Rdlr. for Gaarden paa Hjørnet af denne Gade og Kjøbmagergade og endelig 1410 Rdlr. for Hjørnehuset mod Kannikestræde. Han fik Skøder paa Ejendommene 1. Aug. 1741 (tinglæste 11. Juni 1742), udstedte af Provsten i Sokkelunds Herred, der som Skifteforvalter behandlede den til Gejstligheden hørende Klokkers Bo. Iøvrigt havde han allerede i Forvejen større Summer end de gjorde Bud staaende i Husene.

I September 1755 afgik Justitsraad Krieger ved Døden. Efter Begæring af Skifteforvalterne i hans Stervbo blev de tre Matr. Nr., der var adskilt ved »Plankeskillerum«, stillede til offentlig Auktion. Ifølge Konditionerne blev Gaarden og de to Huse opaaabt hver for sig, idet det stod de Lysthavende frit for at gøre Overbud, om Nogen under

¹⁾ Personalhist. Tidsskr. 4 R., V, Side 169.

Et forlangte dem sig tilslaget. De fik dog hver sin Ejer ved den tredje og sidste Auktion, afholdt 12. Dec. 1755.

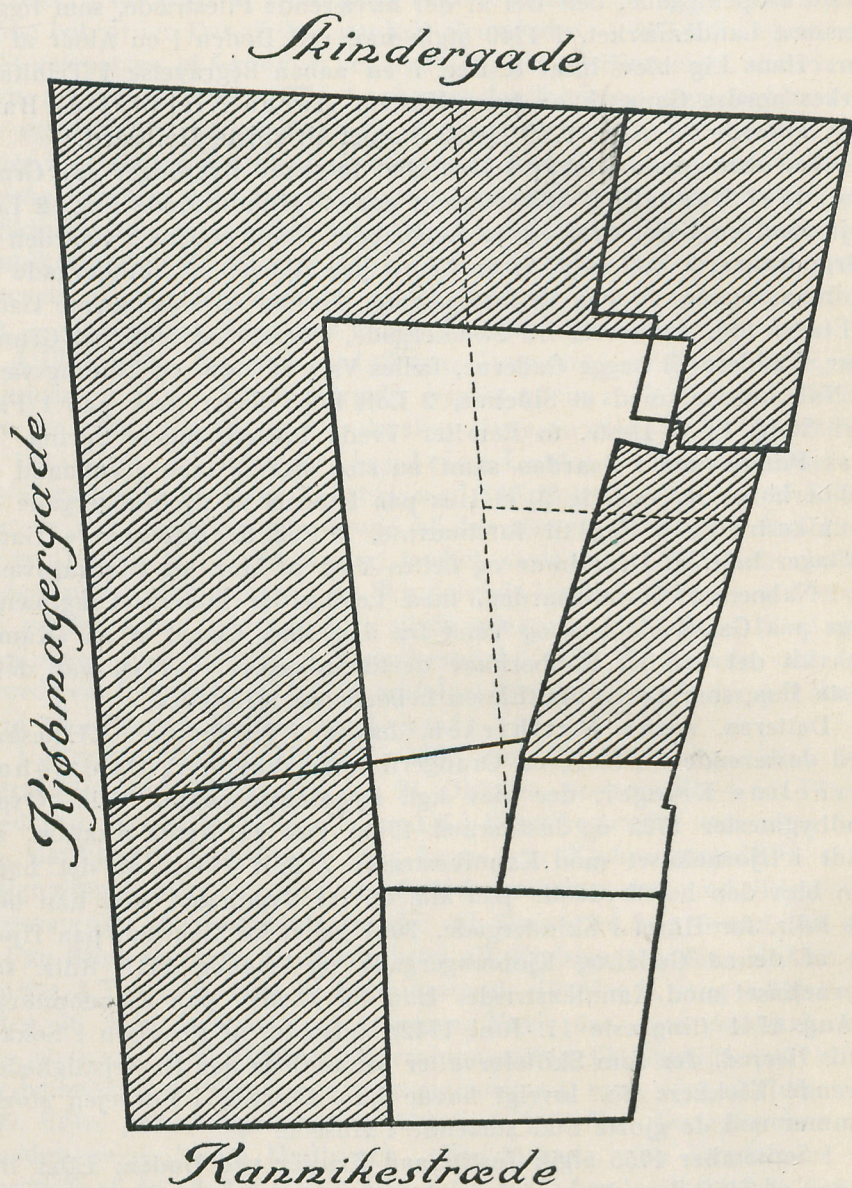

Fig. 1.

(Huset i Kannikestræde er ikke skraveret, se Fig. 5).

Aaret efter matrikuleredes de tre Ejendomme under Nr. 49 A, B og C, der efter Gjeddes Generalopmaaling (se Fig. 1) tilsammen udgjorde 1423 □ Alen 14 Tommer. Heraf optog Gadebygningerne 959 □ Alen 9 Tommer, »Indbygningen« (o: Sidehuset i Gaarden) 147

□ Alen 14 Tommer og Gaardspladserne 316 □ Alen 15 Tommer. Den samlede Grunds Længde angives at være 40 Alen 12 Tommer mod Skindergade, 52 Alen 13 Tommer mod Kjøbmagergade og 13 Alen mod Kannikestræde. Disse Maal stemmer ikke ganske med de enkelte Parcellers Maalebreve. Grundtaksten beløb sig ialt til 815 Rdlr.

Hovedgaarden, Hjørnehuset mod Kannikestræde og det oprindelig til Mag. Danchel solgte Hus i Kannikestræde blev, som det skal ses, senere atter forenede.

HUSET MATR. NR. 25 (TIDLIGERE 49 A) I SKINDERGADE NU HUS NR. 4.

Paa Auktionen i December 1755 blev Justitsraad Kriegers ældste Søn, Forvalter ved Marmorkirken Severin (Søren) Krieger (død 1793), Højstbydende paa »Vaanningen« i Skindergade, bestaaende af 4 Fag til Gaden, udvendig Grundmur, 2 Etager høj med Kvist over 2 Fag og Kælder under, samt af et grundmuret Sidehus paa 2 Fag, 2 Etager høj, og et lidet brolagt Gaardsrum. Købesummen var 1010 Rdlr.; Auktionsskødet blev udstedt 1. Sept. 1756 (tinglæst 22. Nov.). Maalebrevet af 10. Juni s. A. giver følgende Grundrids (Fig. 2) og Maal: ud til Skindergade A—B, efter halv Væg paa den østlige Side ved A, 11 Alen 4 Tommer, A—C langs den fælles Væg 10 Alen 1 Kvarter 1 Tomme, C—D fra den halve Væg at regne 3 Alen 1 Kvarter, D—E 4 Alen 1 Kvarter 3 Tommer, E—F 2 Alen 5 Tommer, F—G 1 Alen 1 Kvarter 2 Tommer, B—H igennem Forhuset 10 Alen 1 Kvarter 1 Tomme, »ved H befindes en Huk, hvis Strækning ej til visse kunde erfares, men menes at være omtrent 5 Tommer«, H—I 5 Alen 3 Kvarter 4 Tommer, G—I (naar den bagerste Mur regnes for 8 Tommer) 5 Alen 2 Kvarter. Grunden var 156 □ Alen; Grundtaksten sættes til 75 Rdlr.

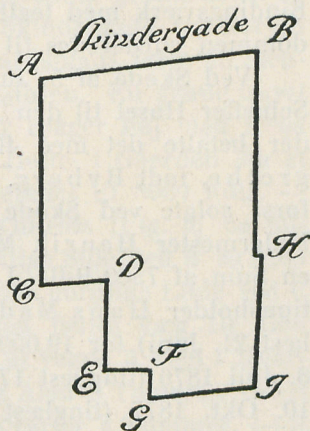

Fig. 2.

Allerede 20. Nov. s. A. bortskødede han atter Huset (Skødet tinglæst 22. Nov.) til Spækhøker Niels Christensen, der betalte det med 1310 Rdlr. Denne Mands Enke, Kirsten Sørensdatter, giftede sig med Spækhøker Jens Pedersen, efter hvem hun anden Gang kom i Enkestand. Ved Skøde af 18. Maj 1774 (tinglæst 19. Dec.) afhændede hun Huset, der var assureret for 1200 Rdlr., til Sr. Johan Friederich Schæffer, senere omtalt som Høker og Marskandiser. I Købesum erlagde han 1300 Rdlr. d. C. Efter at han var separeret

fra sin Hustru, Anna Sophie Tørslev, fik denne 28. Juli 1797 Skøde paa Huset, udstedt af Auktionsdirektøren og tinglæst 18. Juni 1798. Paa en femte Auktion var hun blevet den højstbydende med 1961 Rdlr. C. Assurancesummen er nu 2000 Rdlr., Sidehuset forhøjet til 3 Etager. Hun ernærede sig som Værtshusholderske og døde 30. Okt. 1822, 70 Aar gammel. Huset tilfaldt hendes Søn, Snedkerfrimester Frederik Christian Schæffer, som ifølge et 18. Juni 1823 optaget Tingsvidne (tinglæst 7. Juli) var eneste Arving.

En Vurderingsforretning af 20. Aug. 1832¹⁾ beskriver Ejendommen som bestaaende af et Forhus, grundmuret til de tre Sider, den østlige Gavl af Mur- og Bindingsværk, 11 Alen 4 Tommer langt, inddelt i 4 Fag, 10 $\frac{1}{2}$ Alen dybt, 2 Etager højt med Kvist over to Fag, Heltag og Kælder under hele Huset, og et Sidehus, 6 Alen langt, inddelt i 2 Fag, det ene blindt, 5 $\frac{3}{4}$ Alen dybt, 3 Etager højt, forsynet med Halvtag. Sidehuset indeholder Kamre, hvortil der er Indgang fra Forhuset. Dettes Kælders Højde er 4 Alen²⁾ over Jorden, første Etages Højde 5 Alen, anden Etages 5 $\frac{3}{4}$ Alen. Sidehusets første, anden og tredie Etages Højde er henholdsvis 4, 4 $\frac{1}{2}$ og 5 $\frac{1}{2}$ Alen. Forhusets Mure er 14 Tommer tykke, Sidehusets 18 Tommer i første og anden, 14 Tommer i tredie Etage. I Gaarden findes et »Locum« af Mur- og Bindingsværk med teglhængt Halvtag og derover et Hønselus. Ejendommen vurderedes til 3800 Rbdlr. Sølv.

Ved Skøde af 5. Juni 1844 (tinglæst 1. Juli) solgte Snedkermester Schæffer Huset til den norskfødte Skomagermester Simon Hansen, der betalte det med 4050 Rbdlr. Sølv. Hans Enke, Hedvig Margrethe, født Byberg, der sad i uskiftet Bo, beholdt Huset, som hun først solgte ved Skøde af 24. Dec. 1872 (tinglæst 6. Jan. 1873) til Malermester Henrik Martinus Sandbech (død 6. Maj 1878) for en Sum af 7500 Rdlr. I de to næste Aartier skiftede Ejerne ofte. Auktionsholder Hans Madsen Schnell fik Skøde 8. Juni 1875 (tinglæst 21. Juni) for 19,000 Kr., Værtshusholder Carl Janus Petersen 6. Juli 1876 (tinglæst 17. Juli) for 21,000 Kr., Frøken Emma Israel 10. Okt. 1877 (tinglæst 29. Okt.) for 20,400 Kr. og Værtshusholder Jens Mortensen 13. Juni 1882 (tinglæst 19. Juni) for 19,500 Kr. Sidstnævntes Enke, Mette Kirstine, overtog hele Fællesboet som eneste Arving. Skifteretten afhændede Huset for 19,000 Kr. til kgl. Hofvognfabrikant Elof Jensen ved Skøde af 18. April 1884 (tinglæst 5. Maj). Efter at han var død i Maj 1890, fik Enken, Laura Vilhelmine Marie Jensen, og hendes Søster, Frøken Jutta Thora Nancy Petersen, Arveudlægsskøde af 30. Sept. s. A. (tinglæst 13. Okt.), hver for en Halvdel. De solgte Huset for 24,250 Kr. til Farver Johannes Jensen ved Skøde af 17. Decbr. 1891 (tinglæst 21. Dec.). Han afhændede det for 30,000 Kr. til den nuværende Ejer, Fuldmægtig

¹⁾ Brandforsikringspolice Nr. 3143. ²⁾ senere med Blyant rettet til 3 $\frac{3}{4}$ Alen.

Frederik Gerhard Johannes Graae ved Skøde af 20. Marts 1897 (tinglæst 29. Marts). Grunden blev 20. Okt. s. A. henlagt til Matr. Nr. 26, 27 og 28, idet Maalebrevet af 10. Juni 1756 erklæredes ugyldigt. Begæring om Sammenlægningen fremsattes af afdøde Højesteretssagfører Michael Lunn, som paa dette Punkt ganske havde misforstaaet Ejeren. Denne har nu andraget om, at Huset atter udskilles.

GAARDEN MATR. NR. 26 (TIDLIGERE 49 B) PAA HJØRNET AF SKINDERGADE OG KJØBMAGERGADE.

Ved Auktionen i December 1755 blev Justitsraadinde Anna Krieger, født Matthiesen, Højstbydende paa Gaarden her med 5050 Rdlr., hvorefter hun fik Auktionsskøde, udstedt 12. Juni 1756 og tinglæst 18. Sept. 1758.

Ifølge en Vurderingsforretning af 15. Januar 1756¹⁾, sammenholdt med Beskrivelsen i Skødet, bestod Gaarden af 9 Fag mod Skindergade og 11 mod Kjøbmagergade med fælles Gavl mellem Vaaningen ud til Kannikestræde. Den var 2 Etager høj, udvendig grundmuret og havde Kælder under 11 Fag. I Porten ud til Skindergade fandtes en Vognremise til hver Side; fra den brolagte Gaardsplads førte en Sten-trappe med Jerngelænderværk op til Indgangsdøren. En grundmuret halvtags Sidebygning i Gaarden, 7 Alen dyb, 2 Etager høj med Kvist over 1 Fag, var bl. a. indrettet til Stald for 6 Heste. I Gaarden laa et teglhængt »Bræddelocum«. Ejendommen vurderedes til 8000 Rdlr. — Maalebrevet af 10. Juni s. A. giver Grundens Omrids (Fig. 3) og følgende Maal: A—B efter halv Væg paa den vestlige Side ved B 29 Alen 1 Kvarter, A—C ligeledes efter halv Væg ved den nordlige Ende ved C 35 Alen 3 Kvarter 2 Tommer, B—D langs den fælles Væg 10 Alen 1 Kvarter 1 Tomme, D—E fra den halve Væg at regne 3 Alen 1 Kvarter, E—F 4 Alen 1 Kvarter 3 Tommer, F—G 2 Alen 5 Tommer, G—H 1 Alen 1 Kvarter 2 Tommer, H—I 4 Alen 2 Kvarter 3 Tommer, I—K (naar begge Murene regnes for en 1 Alen 2 Tommer) 16 Alen 2 Kvarter 3 Tommer, C—L langs den fælles Væg 14 Alen 2 Kvarter 4 Tommer, L—M 8 Alen 2 Kvarter, M—N 3 Kvarter 4 Tommer og N—K 7 Alen 1 Kvarter 4 Tommer. Grunden var 990 □ Alen; Grundtaksten blev 555 Rdlr.

Det følgende Aar træffer vi Generallojtnant v. d. Pfordten blandt Lejerne her.

Ved Skøde af 16. Sept. 1758 (tinglæst 18. Sept.) afhændede Justitsraadinden atter Ejendommen til Vinhandler, senere Brygger og Kancelliraad Peter Christian Kinckel (død 16. Nov. 1800, 70 Aar

¹⁾ Brandforsikringspolice Nr. 3142.

gammel), der betalte den med 6500 Rdlr., hvilket var 500 Rdlr. mere end Assurancesummen. Han skulde tiltræde Gaarden fra Paaske følgende Aar. Den næste Ejer, Vinhandler, senere Kaptajn i det borgerlige Infanteri Johan Jørgen Lund (død 30. Nov. 1818, 75 Aar gammel) fik Skøde 23. Jan. 1779 (tinglæst 25. Jan.) for 8000 Rdlr.

I en Vurderingsforretning af 13. Marts 1782 beskrives Ejendommen som bestaaende af en til alle Sider grundmuret Hovedbygning mod Kjøbmagergade paa 11 Fag¹⁾, 35 Alen 20 Tommer lang, 14 Alen dyb,

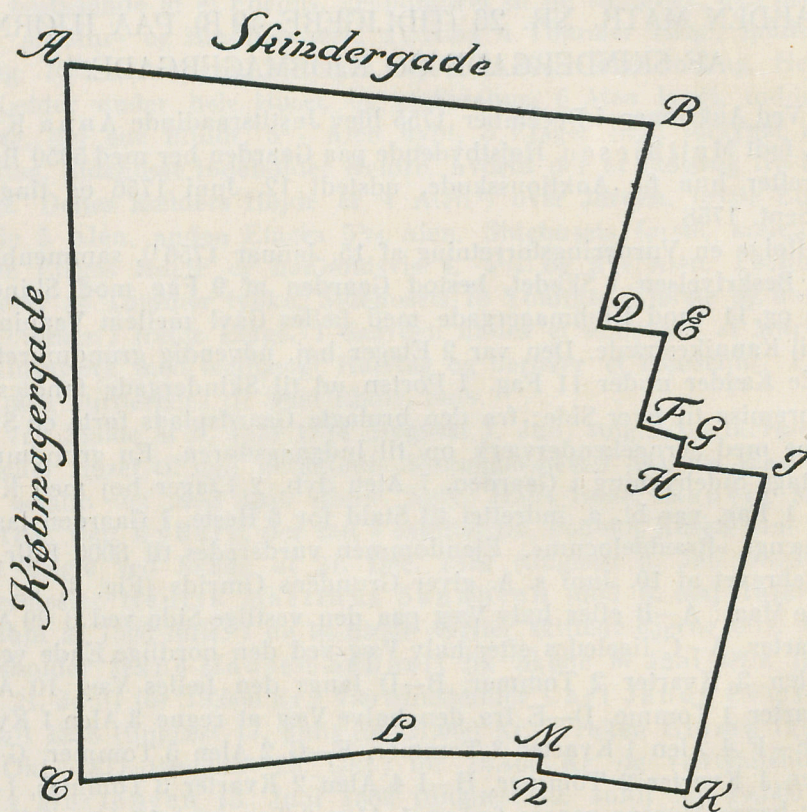

Fig. 3.

2 Etager høj med Vinkeltag, takseret for 7000 Rdlr., af et i Hovedbygningen indbygget grundmuret Forhus til Skindergade, inddelt i 6 Fag, 15 Alen langt, $10\frac{1}{4}$ Alen dybt og af Højde med Hovedbygningen, takseret til 1200 Rdlr., samt endelig af en til alle Sider grundmuret Bygning til Venstre i Gaarden, »som kan regnes for 5 store Fag«, 16 Alen lang, 7 Alen dyb, 2 Etager høj, takseret til 1800 Rdlr. Et Mur- og Bindingsværks Skur paa 3 Fag, 2 Loft højt, var indrettet til Hønseshus og »Locummer« med muret Kiste under. Ialt beløb Vur-

¹⁾ Bygningen maa have haft 3 Fag mod Skindergade.

deringssummen sig til 10,000 Rdlr. I første Etage ud mod Kjøbmagergade var den største Stues Loft ziret med Stukkatur, i anden Etage var Hjørnesalen betrukket med Lærred »antique« malet. Det har sikkert været et herskabeligt Hus. Blandt Lejerne træffes Generalrevisoren ved Lottoet, virkelig Justitsraad Søren Engelbreth, der endog holdt Tjener.¹⁾ — En senere Vurderingsforretning, foretaget 9. April 1799, siger, at Hjørnebygningen, der staar paa en Sokkel af huggen Kamp, er $14\frac{3}{4}$ Alen dyb og at den er inddelt i 11 Fag til Kjøbmagergade og i 3 »store« Fag til Skindergade, medens det i Hovedbygningen indbyggede Hus mod Skindergade nu kun er inddelt i 5 Fag. I Fløjen mod Kjøbmagergade er første Etage $5\frac{1}{2}$ Alen høj, anden Etage $5\frac{3}{4}$ Alen høj, Muren i begge Etager 18 Tommer tyk, mod Skindergade er første Etage $4\frac{3}{4}$ Alen høj, Muren 18 Tommer tyk, anden Etage $5\frac{3}{4}$ Alen høj, Muren 16 Tommer tyk. »Baghuset« beskrives som $16\frac{1}{2}$ Alen langt, 7 Alen dybt; det er nu paa 3 Fag, forhøjet til 3 Etager, henholdsvis $5\frac{1}{4}$, $3\frac{1}{4}$ og 4 Alen høje, Muren 18 Tommer tyk i alle Etager. De »gamle«, men »vel vedligeholdte« Bygninger takseredes til ialt 11,900 Rdlr. C.

Synsmændene fra Brandforsikringen udtaler efter Bombardementet, at de ikke kan foretage nogen Taksation over den her forårsagede Skade, da der intet er brændt eller ved Ild fortæret. Helt fri er Ejendommen altsaa ikke gaaet.

En Vurderingsforretning af 16. Febr. 1809 takserer Ejendommen til 15,500 Rdlr. Begge Fløje har nu lige tykke Mure, 1 Alen i første, 18 Tommer i anden Etage.

Ved Skøde af 11. Juni 1811 (tinglæst 24. Juni) solgte Kaptajn Lund Gaarden til Oldermænd for Vinhandlerlavet, senere Stadskæmner og Kancelliraad Knud Sørensen (død 20. Okt. 1820). Købesummen beløb sig til 32,000 Rdlr. d. C. — En Vurderingsforretning af 14. Dec. 1813 siger, at begge Fløje er »meget« forbedrede. Taksationssummen er 17,800 Rbdlr. Sølv. Den næste Vurderingsforretning, afholdt 3. Aug. 1816, forhøjer Summen til 23,000 Rbdlr. Sølv. I begge disse Dokumenter beskrives Hovedbygningen som bestaaende af 11 Fag mod Kjøbmagergade, 2 — ikke 3 — mod Skindergade. — Kancelliraad Sørensen efterlod Enke, Cecilie Elisabeth f. Rohde. Aaret efter hans Død fik Vinhandler Frantz Diderik Jørgensen Auktions-skøde paa Gaarden, udstedt 24. Dec. 1821 og tinglæst 14. Jan. 1822. Købesummen var 20,210 Rbdlr. Sølv. I Skødet tales om 11 Fag til Kjøbmagergade, 9 til Skindergade. Det stadig varierende Antal Fag til sidstnævnte Gade kan kun forklares paa den Maade, at denne Facade har været underkastet Ombygninger. En Vurderingsforretning af 31. Jan. 1837 ansætter Ejendommen til 22,000 Rbdlr. Sølv. Ved Skøde

¹⁾ Folketællingslister 1787 og 1801.

af 13. Maj 1840 (tinglæst 18. Maj) sælges den til Vinhandler Andreas Hvidberg Hansen for 15,500 Rbdlr. Sølv.

Fra Skiftekommissærerne i sidstnævntes til Skiftebehandling opgivne Bo faar endelig Hørsvinger Hendrich Levin Olsen 14. Febr. 1842 Udlægsskøde (læst 28. Febr.) paa Gaarden for 18,500 Rbdlr. Sølv. Han forbedrede Ejendommen, der ved Vurderingsforretning af 24. Sept. 1847 ansættes til 23,000 Rbdlr. Sølv.

HUSET MATR. NR. 27 (TIDLIGERE 49 C) PAA HJØRNET AF KJØBMARGERGADE OG STORE KANNIKESTRÆDE.

Ved Auktionen i December 1755 gjorde Prokurator Jens Fryden-
torp som Repræsentant for Bagerlavet det højeste Bud — 2224 Rdlr. —
paa dette Hus. Lavet fik Auktionsskøde 29. s. M., tinglæst 21. Juni 1756.

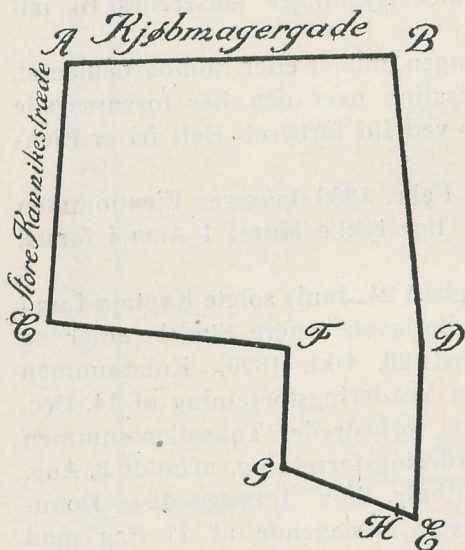

Fig. 4.

I en Vurderingsforretning af 19. Juni 1756¹⁾, hvori siges, at Huset er blevet meget forbedret, baade ud- og indvendig siden en Vurdering i Januar s. A., beskrives det som bestaaende af 5 Fag mod Kjøbmagergade, 3 Fag mod Kannikestræde. Det er 2 Etager højt, 14¹/₄ Alen dybt, grundmuret til de tre Sider med fælles Væg til søndre Side, 3: mod Hovedgaarden, og har Kælder; Indgangen fra Gaden er ad en Dør. I det lille brolagte Gaardsrum findes et teglhængt »Fjællelocum« samt »Spildevand« fra Naboen. Det har sikkert været Lavet højst til Pas, at anden Etage indeholdt en stor Sal paa alle 5 Fag mod Kjøb-

magergade og 2 mod Kannikestræde, panelet og betrukken med Voksdug. Huset vurderedes til 3000 Rdlr. C. Maalebrevet af 10. Juni 1756 giver følgende Grundrids (Fig. 4) og Maal: ud til Kjøbmagergade A—B, efter halv Væg paa den sydlige Side ved B, 16 Alen 1 Kvarter 2 Tommer, A—C langs Store Kannikestræde 13 Alen 3 Tommer, B—D langs den fælles Skillemurs Væg 14 Alen 2 Kvarter 4 Tommer, D—E 8 Alen 2 Kvarter, »men naar den anstødende Nabo skal have den efter Maalebrevet tilkommende Bredde bagen til, kan samme ej blive

¹⁾ Brandforsikringspolice Nr. 3168.

mere end 7 Alen 4 Tommer«, C—F 12 Alen 3 Tommer, F—G »befindes« 5 Alen 3 Kvarter, »men bliver efter bemeldte Nabos Maalebrev 6 Alen«, G—H 6 Alen 1 Kvarter og H—E 3 Kvarter 4 Tommer. Grunden var 227 □ Alen; Grundtaksten 185 Rdlr.

Den følgende Vurderingsforretning, foretaget 9. April 1799, ved hvilken Værdien forhøjes til 3500 Rdlr., viser, at det »gamle« men godt vedligeholdte Hus er 16½ Alen langt og 14¾ Alen dybt. Der er Kælder under hele Huset, 2½ Alen høj »over Horizonten«. Første Etage er 5½ Alen høj, Muren 1 Alen tyk, anden Etage 5¾ Alen høj, Muren 20 Tommer tyk. Huset staar paa en Sokkel af huggen Kamp.

Lavet benyttede bl. a. Huset som Logis for sine Svende, 1762 i et Antal af 10, 1787: 20 og 1801: 18. En »Krofader«, Johan Gertsen, sørgede for deres Forplejning. Sidstnævnte Aar omtales ogsaa en Marketender.

Ved Auktionsskøde af 21. Juni 1810 (tinglæst 2. Juli) købtes Huset for 8555 Rdlr. d. C. af de to Boghandlere Abraham Soldin (død 28. Dec. 1834, 66 Aar gammel) og Salomon Soldin (død 27. Nov. 1837, 63 Aar gammel), den sidste kendt som Udgiver af »Kjøbenhavns Skilderi«. En Vurderingsforretning af 9. Okt. 1810, der ansætter Værdien til 5000 Rdlr., omtaler, at Bygningen er forbedret og vel vedligeholdt. Den er bl. a. forskønnet med et »Skur« af bornholmsk Sandsten med dito Konsoler over Kældernedgangen, opsat i Stedet for et almindeligt Træskur. Salen i anden Etage er nu delt i to Stuer. I Gaarden findes et teglhængt Mur- og Bindingsværks »Locum« i to Afdelinger med muret Kasse. — Allerede Aaret efter afhændede Brødrene Huset til Grosserer og Kaptajn John Christmas, der fik Skøde 14. Juni 1811 (tinglæst 17. Juni) for en Sum af 13,000 Rdlr. d. C. Den ny Ejer, Englænder af Fødsel, havde 1790 bosat sig som Reder i Danmark. Han besad Høveltegaard og »Rolighed« ved Kjøbenhavn. 9. Dec. 1813 vurderedes Huset til 5800 Rbdlr. Sølv; der var da ingen Forandringer foretaget. Kaptajn Christmas døde 6. Jan. 1822, 64 Aar gammel, efterladende en Enke, Eliza Christmas f. Ferrall. Skiftekommissærerne i hans Bo udstedte 31. Juli 1822 Skøde (tinglæst 5. Aug.) paa Huset her til Klokker ved Trinitatis Kirke, Dannebrogsmænd Carsten Petersen, der betalte det med 4000 Rbdlr. Sølv. 31. Jan. 1837 vurderedes det til 6000 Rbdlr. Sølv.

Efter at Klokker Petersen var død 2. Okt. 1846, 81 Aar gammel, beholdt hans Enke, Dorothea Petersen f. Willing, Huset, som hun Aaret efter solgte for 12,000 Rdlr. til Hørhegler Hendrich Levin Olsen, der fik Skøde 24. Juni 1847 (tinglæst 5. Juli).

HUSET MATR. NR. 28 (TIDLIGERE 40)

I STORE KANNIKESTRÆDE.

Ved Skøde af 20. Okt. 1704 (tinglæst s. D.) afhændede Søren Matthiesen sit Hus i Kannikestræde til Kapellan ved Trinitatis Kirke, Mag. Folchmar Danchel. Det beskrives i Skødet som »liggende med fri Gavl og Mur op til Peder Johansen Lange Skræders Hus ved den vestre [Side] og strækker sig paa Halvdelen af den nu staaende Skilderums Væg i en lige Perpendikular-Linie imellem denne og min (o: Sælgerens) øvrige Ejendom paa Hjørnet af Kjøbmagergaden ved den østre Side, i den nordre Kant (o: mod Kannikestræde) i Bredden 11 Alen 3 Kvarter 3 Tommer, fra fornævnte Stræde indad ved den østre Side udi Dybden 12 Alen 3 Tommer, ved den vestre Side i Dybden 12 Alen 5 Tommer, inden til i den søndre Kant i Bredden 13 Alen 3 Kvarter, med Gaards Rum: foran i den nordre Kant, imod Gade Bygningen, i Bredden 7 Alen 3 Kvarter, ved den østre Side i Dybden 5 Alen 3 Kvarter 2 Tommer, ved den vestre Side i Dybden 5 Alen 3 Kvarter 4 Tommer, bag til i Sønderkanten i Bredden 8 Alen 3 Kvarter«; alt ifølge Maalebrev af 19. April s. A. Købesummen var 1600 Rdlr. Kroner.

Den fri Udsigt indtil Hjørnehusets Gaard, baade af Kvist, Sal og Kælder, skulde forblive ubehindret af Hjørnehusets Ejere, undtagen det Fag Vinduer, som er fra Sengekammeret nedentil, hvilket altid skal være forsynet med Skraabrædder, 3 Kvarter høje. Søren Matthiesen og hans Arvinger var endvidere paa egen Bekostning forpligtede til at forskaffe fersk Pumpevand i Husets Gaard, indlagt gennem Hovedgaarden ved Render og Opstander med al Tilbehør, hvis den nu overdragne Rettighed til det saa vel i Gaarden som i Kælderen ved Rende og Opstander indløbne Spildevand fra Hovedgaardens Springvand blev Husets Ejere forment eller frakendt. Saa længe disse faar Vand fra nævnte Springvand, skal de betale $\frac{1}{4}$ Del af Udgifterne til dets aarlige Vedligeholdelse.

Aaret efter forflyttedes Magister Danchel til øverste Kapellani ved Vor Frue Kirke, blev Provst i Sokkelund Herred, senere Sognepræst i Taarnby paa Amager og endelig 1720 ved Helliggejstes Kirke. Han døde i Juli 1726 og berømmes som »en Englemænd saa vel af Ansigt som Væsen, hvis Lige ikke var i Byen paa den Tid«. ¹⁾

Hans Naboskab med Søren Matthiesen varede ikke længe. Ved Skøde af 11. Dec. 1707 (tinglæst 25. Juni 1708) afhænder han nemlig dette »grundmurede« Hus til Tredie-Lektie Hører ved Vor Frue Skole Søren Mogensen Bring, der betalte det med 2000 Rdlr. i Kroner. Ejendommen bestaar nu dels af den Bygning, der i sin Tid er sat og

¹⁾ Danske Samlinger IV, Side 84.

købt af Søren Matthiesen, dels af den, som Magisteren siden har ladet gøre »over en Del af Gaarden«, paa 3 Fag.

Skønt Retten til Udsigten udtrykkelig nævnes, ogsaa i dette Skøde, kommer den ny Ejer straks i Strid med Klokkeren, der har forhøjet sit Plankeværk indtil Huset her, saaledes at Lyset ganske betages Søren Bring til hans Sengekammer. Søren Matthiesen hævder, at han har været nødsaget til at forhøje Plankeværket for at hindre, at man ser lige ind i hans Gaard og Køkken fra et af Magister Danchel opført Tværhus. Paa den anden Side fremhæver Søren Bring, at Klokkeren ikke protesterede, saa længe Magisteren var Ejer. Byfogeden gav Søren Bring Ret. Raadstuedommen gik ud paa, at Klokkeren havde handlet lovligt. Efter at Søren Bring ved Missive af 23. Marts 1709¹⁾ havde faaet Tilladelse til at fremlægge ny Breve i Sagen for Højesteret, kommer Sagen for her i Dagene 17. og 18. April s. A. med det Resultat, at Søren Matthiesen dømmes.²⁾

Endnu i 1717 ejedes Huset af Søren Bring. Naar det blev købt af Organist ved Helliggejstes Kirke Johan Rudolph Radich, kan næppe afgøres. Hans Skøde findes ikke i Skødeprotokollerne 1716—18 og 1722—24; Protokollerne for 1719—21 og 1725—27 er ikke bevarede. Han var i hvert Fald Ejer i 1728.

Under Ildebranden samme Aar brændte baade Huset her, der var udlejet til en Madam Lichtwarts, og Helliggejstes Kirkes Hus i Tugthusporten, hvor Organist Radich havde sin Embedsbolig. Efter Branden flyttede han ind til Etatsraad Møsting paa Slotsholm. Han afgik faa Maaneder senere ved Døden af »Brystsye« efter 11 Ugers Svaghed, 53 Aar gammel, og blev 10. Jan. 1729 jordet paa Urtegaarden ved Helliggejstes Kirke.

I Designationen over de afbrændte Gaarde anføres, at Huset i Kannikestræde bestod af 4 Fag Grundmur til Gaden og af 3 Fag Bindingsværk til Gaarden. De for Grunden angivne Maal stemmer ikke helt med dem, som nævnes i Maalebrevet af 1704. — St. Petri Kirke havde en Prioritet i Huset paa 400 Rdlr.

Organist Radichs Enke, Ingeborg Christine Hyllerup, genopbyggede Huset, hvor hun boede indtil sin Død. Det vurderedes 7. Juni 1734 til 2200 Rdlr. C.³⁾ og var da bestaaende af 4 grundmurede Fag i 2 Etager med Kvist over 2 Fag; kun den ene Gavl — o: den vestre — er af Bindingsværk. Der findes Kælder og i Gaarden $\frac{1}{4}$ Portion Springvand. Ejerinden lod det imidlertid kun forsikre for 1400 Rdlr.

Tvungen af haard legemlig Svaghed til bestandig at holde Sengen gjorde Madam Radich 6. Juni 1749 sit Testamente, idet hun ikke

¹⁾ Sjællandske Tegnelser 1709, Nr. 95 (ingen Indlæg). ²⁾ Højesterets Voteringsprotokol 1709, fol. 35 f. ³⁾ Brandforsikringspolice Nr. 1049.

etterlod Livsarvinger.¹⁾ Jomfru Marie Anna Munck, som hun i mange Aar havde haft »den Ære« at være bekendt med, indsattes til eneste Arving. Frem for mange andre Bekendte havde hun udkaaret Jomfruen til at besørge sig en hæderlig og skikkelig Begravelse. Lønnen herfor blev al den agtværdige Madames Ejendom, rørendes og urørendes, idet dog Jomfruen, foruden Udgifterne til Begravelsen, in Specie skulde svare den Kapital, som med første Prioritets Ret i Huset her var bestaaende, nemlig 1100 Rdlr.

Faa Dage efter at Madam Radich med rystende og næsten ulæselig Haand havde underskrevet sin sidste Villie, afgik hun ved Døden af »Brystsyge«, 68 Aar gammel, og jordedes 18 s. M. paa Helliggejstes Kirkes Urtegaard. Testamentet blev kgl. konfirmeret den paafølgende 5. September.²⁾

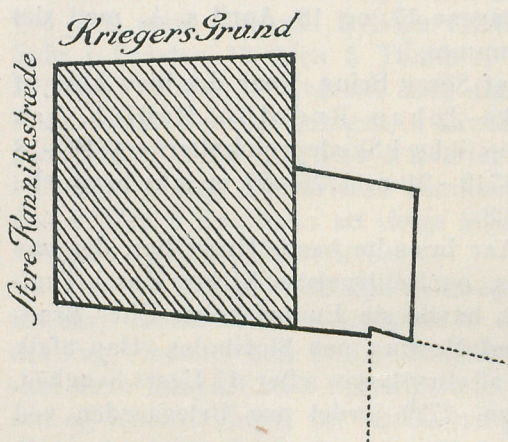

Fig. 5.

Ved Testamente af 15. Marts 1755, kgl konfirmeret 1. Okt. 1756³⁾, indsatte Jomfru Munck sin Broder, Hørkræmmer Diderich Munck, til sin eneste Arving. Han skulde bekoste hendes Jordefærd, betale, hvad hun bortskyldig kunde være, og yderligere give nogle i Testamentet nævnte Paarørende visse fastsatte Beløb. Foruden Initialer viser hendes Segl under Testamentet følgende Vaaben: en af tre Haner ledsaget Sparre i Skjoldet, en Hane mellem to

Vesselhorn paa Hjelmen. Slægten gik tilbage til de gamle Munk'er af Halland, som førte dette Vaaben, men imidlertid forlængst havde mistet deres Adelsskab. — Juleaftensdag 1756 blev den 46-aarige Jomfru, der var død af »tærende Svaghed«, stedt til Hvile i Helliggejstes Kirke under Nr. 69 i den lille Mandsgang.⁴⁾ Broderen kunde nu tage sin Arv i Besiddelse.

Den af Major Gjedde i det foregaaende Aar fuldførte Generalopmaaling (se Fig. 5) angiver Grundens Kvadratindhold til 199 Alen 16 Tommer, heraf indtog Gadebygningen 153 □ Alen, Gaardsrummet 46 □ Alen 16 Tommer. Husets Bredde er 11 Alen 3 Kvarter 5 Tommer mod Kannikestræde, 13 Alen 17 Tommer mod Gaardspladserne⁵⁾. Den

¹⁾ Organist Radichs eneste Søn, Adam Alexander Friederich Radich, der havde været Organist og Musicus i Grev Gyldensteens Tjeneste, var allerede død 31. Aug. 1739 paa Godset Warleberg i Holsten. ²⁾ Sjællandske Registre 1749 Nr. 341 (Indlæg). ³⁾ Do. 1756 Nr. 386 (Indlæg). ⁴⁾ I Kirkebogen kaldes hun Jomfru »Mariane Munch« fra Kannikestræde. ⁵⁾ Se Fig. 1.

østre Gavl mod Hjørnehuset er 12 Alen 4 Tommer. Gaarden er 8 Alen foran mod Huset, 6 Alen 6 Tommer mod Øst, 7 Alen 11 Tommer bagtil mod Syd. Hele Strækningen langs Husets vestre Gavl og Gaarden er 17 Alen 3 Kvarter 2 Tommer. Grundtaksten sættes til 90 Rdlr.

Ved Skøde af 31. Dec. 1763 (tinglæst 4. Juni 1764) afhændede Diderich Munck Huset til Kleinsmed Søren Pedersen Wilhelm, der betalte det med 1800 Rdlr. d. C. Aaret før havde denne ny Ejer, Fynbo af Fødsel, vundet Borgerskab her i Staden. Han døde i 1783, 67 Aar gammel, og blev begravet 28. Juli.¹⁾ Enken Mette Heiter (Heyder), hans anden Hustru, sad ifølge kgl. Bevilling i uskiftet Bo, saalænge hun ikke giftede sig igen. Da hun imidlertid allerede Aaret efter fandt en ny Livsledsager, en Grovsmed, overgav hun Boet til Skifteretten, hvis Tilforordnede 11. Dec. 1784 udstedte Skøde paa Huset (tinglæst 20. Dec.) til Postkontrolør, senere Chef for Postvæsenets Kassererkontor Frederik Poul Benjamin Mazar de la Garde (død 30. Aug. 1833)²⁾. Købesummen var 2800 Rdlr.

En Vurderingsforretning af 18. Juli 1787 viser, at Huset, 11 Alen 21 Tommer bredt, 3: mod Gaden, 12½ Alen dybt og inddelt i 4 »store« Fag, nu var i 3 Etager med Vinkeltag. Trappen fra Gaden og Vangestykkerne samt Gerichtet om Døren bestod af Sandsten. I Gaarden fandtes et »Locum« med muret Kiste. Ejendommen vurderedes til 4000 Rdlr. C.

Kontorchefen solgte atter Huset ved Skøde af 17. Febr. 1794 (tinglæst 24. Febr.) til Møller Nicolai Jacobsens Enke, Karen Marie, for 3700 Rdlr. d. C. Fra hende overgik det, for samme Sum, ved Skøde af 26. Sept. 1794 (tinglæst 4. Jan. 1796) til en Svigersøn, Auktionsholder i Kjøbenhavn Samuel Frydendahl, der ved Skøde af 21. Dec. 1795 (tinglæst 4. Jan. 1796) solgte Huset til forhenværende Købmand i Kolding, Kommerceraad Henrik Danielsen (død 6. April 1801). Købesummen var nu steget til 4900 Rdlr. d. C. — Den gamle, men godt vedligeholdte Bygning vurderes 8. April 1799 til 3300 Rdlr. C. Kælderen er 2¼ Alen over Horizonten, første, anden og tredie Etage henholdsvis 5¼, 5½ og 4 Alen høj, Muren 18 Tommer tyk. Husets Dybde er nu kun 11 Alen 3 Tommer, hvilket viser, at Gaardfacaden maa være rykket ind. Faa Maaneder før sin Død havde Kommerce-raaden solgt Ejendommen til Overgraver ved Trinitatis Kirke Niels Ebbesen Lund, der fik Skøde 16. Dec. 1800 (tinglæst 22. Dec.) for 4000 Rdlr. d. C. Han var nu Ejer til sin Død 11. Dec. 1832. — Huset vurderedes 24. Maj 1810 til 4700 Rdlr., 11. Dec. 1813 til 5600 Rbdlr. Solv. — Overgraver Lund efterlod Enke, Martine Helene Dorothea f. Gnudtzmann.

Ved Auktionsskøde af 25. Juni 1833 (tinglæst 1. Juli) overdroges

¹⁾ Jvfr. S. O. Fasting: Familien Wilhjelm i Danmark, Side 28 f. ²⁾ Jvfr. P. B. Grandjean: Medl. af Direkt. for »Trøstens Bolig«, Side 25.

Ejendommen til Urtekræmmer Hans Jacob Nysted, der betalte den med 4415 Rbdlr. Sølv. Han solgte den ved Skøde af 8. Juni 1836 (tinglæst 25. Juli) til Sadelmagersvend Christian Ludvig Sørensen. Købesummen er utydelig anført baade i Skødeprotokollen og Pante-registret. Den var vistnok 3000 Rbdlr. Sølv og 3000 Rbdlr. Sedler (Navneværdi). Huset vurderes 31. Jan. 1837 til 5400 Rbdlr. Sølv. Ved Skøde af 24. Juni 1845 (tinglæst 30. Juni) kom endelig Hørfabrikør Hendrich Levin Olsen i Besiddelse af Ejendommen for 6800 Rbdlr.

DEN SAMLEDE EJENDOM MATR. NR. 26—27—28,
HUS-NR. NE 2 I SKINDERGADE, 49 PAA KJØBMARGERGADE
OG 1 I STORE KANNIKESTRÆDE.

Den senere Grosserer Hendrich Levin Olsen, i det foregaaende omtalt som »Hørsvinger«, »Hørhegler« og »Hørfabrikant«, var altsaa 1842 kommet i Besiddelse af Hovedgaarden paa Hjørnet af Skindergade og Kjøbmagergade (Matr. Nr. 26), 1845 af Huset i Store Kannikestræde (Matr. Nr. 28) og endelig 1847 af Huset paa Hjørnet af denne Gade og Kjøbmagergade (Matr. Nr. 27). Han havde først Butik i Kælderen i Matr. Nr. 26, senere i Kælderen i Matr. Nr. 27.¹⁾

Som allerede meddelt, forøgede han 1847 Hovedgaardens Værdi ved Tilbygning og Forbedringer. To Aar senere lod han alle tre Huse ombygge, saaledes at de kom til at danne én stor Gaard, blandt københavnske Ejendomme en af de faa, der har Facade ud til tre Gader. Han opsatte en Jerntavle ind mod Gaardspladsen, bærende en kort Indskrift, der skulde minde om hans Værk. Den opbevares nu paa Ejendommens Loft.

Ved en Vurdering, foretaget 30. Okt. 1849, endnu medens Husene stod under »total Ombygning«, takseres hver af de tre Matr. Nr. for sig, Nr. 26 til 35,800 Rbdlr. Sølv, Nr. 27 til 5600 Rbdlr. Sølv og Nr. 28 til 5300 Rbdlr. Sølv. De er alle tre ført op i 4 Etages Højde. — Den oprindelige Hovedgaard, Matr. Nr. 26, bestaar af 10 Fag foruden »Smigfaget« mod Kjøbmagergade og af 3 Fag mod Skindergade samt Fløjen mod sidstnævnte Gade af 4 Fag. Etagerne Højde og Murens Tykkelse er ens mod de to Gader. Første Etage $5\frac{1}{2}$ Alen høj, Muren 18 Tommer tyk, anden Etage $5\frac{1}{2}$ Alen høj, Muren 18 Tommer tyk, tredie Etage 4 Alen 15 Tommer høj, Muren 18 Tommer tyk, og fjerde Etage 4 Alen 15 Tommer høj, Muren 14 Tommer tyk. Bygningen er $14\frac{3}{4}$ Alen dyb mod Kjøbmagergade og 15 Alen dyb mod Skindergade. Til Venstre i Gaarden findes en i Forbindelse med denne Fløj staaende Sidebygning, $18\frac{1}{4}$ Alen lang, hvilken er inddelt

¹⁾ Folketællingslister 1845 og 1850.

i 4 enkelte og 1 »stort« Fag, ligeledes i 4 Etager. — Matr. Nr. 27 bestaar af 4 Fag og 1 »Smigfag« til Kjøbmagergade og af 2 Fag til Kannikestræde. Første Etage er $5\frac{1}{2}$ Alen høj, Muren 1 Alen tyk, anden Etage $5\frac{3}{4}$ Alen høj, Muren 20 Tommer tyk¹⁾, tredie Etage 4 Alen 15 Tommer høj, Muren 18 Tommer tyk, og fjerde Etage 4 Alen 15 Tommer høj, Muren 14 Tommer tyk. Bygningens Dybde er $14\frac{3}{4}$ Alen. — Matr. Nr. 28, der forsynes med et Trappehus mod Gaardspladsen, bestaar endelig af 4 Fag til Kannikestræde. Første Etage er $5\frac{1}{2}$ Alen høj, Muren 18 Tommer tyk, anden Etage $5\frac{1}{2}$ Alen høj, Muren 18 Tommer tyk, tredie Etage 4 Alen 15 Tommer høj, Muren 18 Tommer tyk, og fjerde Etage 4 Alen 14 Tommer høj, Muren 14 Tommer tyk. At sidstnævnte Etage er en Tomme lavere end samme Etage ellers, skyldes Gadens Hældning ad Østergade til. Bygningen er 11 Alen 3 Tommer dyb. — Da den hele Ejendoms Etagehøjde er ensartet, er det vanskeligt at forklare, hvorledes anden Etages Højde udtrykkelig, ogsaa i 1850, kan betegnes som $5\frac{3}{4}$ (ikke $5\frac{1}{2}$) Alen mod Kjøbmagergade og Kannikestræde (Matr. Nr. 27)²⁾. Kælderen er $2\frac{1}{2}$ Alen høj over Jorden. Ved den nedennævnte afsluttende Vurdering i 1850 angives Højden for Matr. Nr. 26. Vedkommende dog til 3 Alen³⁾. Ejendommen har Valmtag, »gebrokkent« til Gaarden.

Endnu medens Ombygningen staar paa, omvurderes Ejendommen, 19. Jan. 1850, Matr. Nr. 26 til 38,800 Rbdlr. Sølv, Matr. Nr. 27 til 8300 Rbdlr. Sølv og Matr. Nr. 28 til 6400 Rbdlr. Sølv.

Efter at Ombygningen er aldeles fuldført, vurderes Ejendommen atter, 23. Maj 1850, Matr. Nr. 26 til 44,000 Rbdlr. Sølv, Matr. Nr. 27 til 11,300 Rbdlr. Sølv og Matr. 28 til 9300 Rbdlr. Sølv. Medens det til førstnævnte Matr. Nr. hørende Sidehus i Gaarden og Fløjen mod Skindergade betegnes som »ny og fuldfærdige« Bygninger, nævnes Fløjen mod Kjøbmagergade som »vel vedligeholdt«. Den er saaledes aabenbart blot ombygget, om end fuldstændigt. — Ved en Vurdering, foretaget 16. Dec. 1852, er Matr. Nr. 27 og 28 forøgede i Værdi »ved Tilbygning« og ansættes nu henholdsvis til 11,600 Rbdlr. og 9600 Rbdlr. Den ringe Forhøjelse viser, at der kun kan være Tale om ubetydelige Forandringer.

Ved Skøde af 19. Juni 1854 (tinglæst 26. Juni) solgte Grosserer Olsen Ejendommen for en Sum af 110,000 Rdlr. til Assistent i Finansministeriet, exam. juris Ole Christian Schlichtkrull (død 4. Juli 1899 som Amtsforvalter i Roskilde og Ridder af Dannebrog) og stud. theol. Thomas Lange, senere kendt som Forfatter (død 25. Aug. 1887 i Lyngby som titulær Professor). Medens de ejede Gaarden, husede den forhenværende kgl. Skuespiller Stephan Heger, der i 1855, 85 Aar gammel, boede i Matr. Nr. 26, plejet af en norskfødt Husjomfru.⁴⁾

¹⁾ Jvfr. Beskr. af 9. April 1799, Side 17. ²⁾-³⁾ Se Vurderingen 1857, Side 24.

⁴⁾ Folketællingsliste 1855.

Samtidig boede Landskabsmaleren Carl Gottfried Würtzen ud til Kjøbmagergade.

En ny Vurdering foretages 20. Okt. 1857, efter at Ejendommen er forøget i Værdi, dels ved at de tre Matr. Nr. er sammenbyggede, dels ved yderligere Ombygning og Forandring. Angivelsen af Etageres Højde og Murens Tykkelse stemmer med Tallene i 1849, idet der dog for anden Etages Vedkommende i Hjørnebygningen mod Kjøbmagergade og Kannikestræde nu ogsaa er Tale om en Højde af $5\frac{1}{2}$ Alen. Kælders Højde over Jorden angives stadig til 3 Alen i Hjørnebygningen mod Skindergade, $2\frac{1}{2}$ Alen i Hjørnebygningen mod Kannikestræde og i Fløjen mod dette Stræde.

Ved Skøde af 25. April 1859 (tinglæst 9. Maj) sælger de to nævnte Ejere Gaarden til Proprietær Christian Hjortholm Lund, der betaler den med 134,000 Rdlr. I en Aarrække havde han sit Hjem i Hjørnelejligheden paa første Sal ud mod Skindergade. Han døde paa Vesterbro 15. Aug. 1873.¹⁾ — Datteren Thygine Lund indgik 1867 Ægteskab med den senere Fuldmægtig Gerhard Graae, der 25. Sept. 1876 lod tinglæse en Skifteudskrift, der viste, at Proprietær Lunds Bo var ham ekstraderet som eneste Arving.

Da Graae overtog Ejendommen, var den kun i en maadelig Forfatning, navnlig i sanitær Henseende. Retiraderne var af Brædder og indbyggede under Hovedtrappen i Opgangen til Kannikestræde. Der fandtes ingen Kloaker; Spildevandet løb i aabne Rendestene langs Gaardens Sider og gennem en Trærende under Porten ud paa Gaden. Selve Bygningen var uhensigtsmæssigt indrettet. Hver Lejlighed havde sin egen Skorstenspipe, hvad der tog megen Plads op, da Skorstenene fra de underliggende Etager saaledes gik op gennem hele Bygningen. Værelserne var iøvrigt store. Trappegangene havde kun ringe Dagslys. Da Beboerne ikke kunde formaas til at opfylde deres kontraktmæssige Pligt, der bød dem at feje om Onsdagen og vaske om Lørdagen, var Trapper og Retirader oftest alt andet end rene. Der blev vasket i Køkkenerne. Tøjet tørredes paa Loftet i Runde Taarn; herfor betalte Ejeren en rimelig aarlig Afgift.

I 1899 blev Ejendommen ombygget. Facaden mod alle tre Gader blev fra Kælder til 2. Sal (s: 3. Etage) underbygget med svære, fint-huggede Granitpiller, afdækkede med Marmorplader. For at skaffe tilstrækkelig Højde sløjfedes Butikskælderne, idet den oprindelig høje Stue sænkedes i Niveau med Jorden, saaledes at den fik 6 Alen til Loftet. Ogsaa 2. Etage (s: 1. Sal) sænkedes; dens Loftshøjde er $6\frac{1}{2}$ Alen. Under Forretningslokalerne i Stueetagen — to store Hjørnebutikker og seks mindre Butikker — indrettedes gode og lyse Kælderrum. De øverste Etager blev delvis ombyggede. Samtidig forsvandt de sammen-

¹⁾ Jvfr. P. B. Grandjean: Meddelelser om Thygine Graae født Lunds Forfædre, Side 15 ff.

hængende Skorstene, hvilket gav god Plads. Trapperne gjordes mægligere og lysere. Gas, Elektrisk Lys og W. C.'er blev installeret og et stort Kloaksystem anlagt. Sidehuset til Fløjen mod Skindergade sammenbyggedes med Fløjen mod Kannikestræde. Den meget kostbare Ombygning varede noget over et Aar, forestaaet af Arkitekt Woldby med Thorvald Lindhard som Murmester.

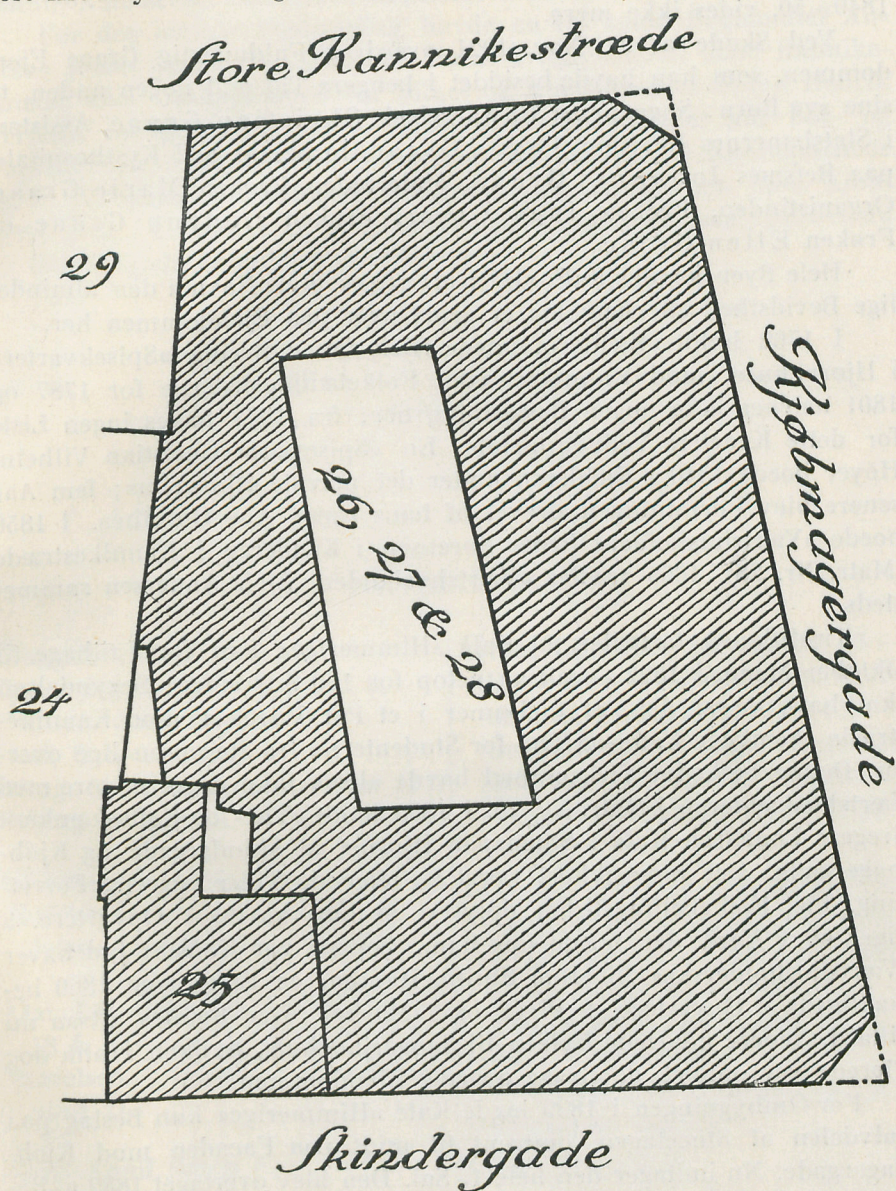

Fig. 6.

menbyggedes med Fløjen mod Kannikestræde. Den meget kostbare Ombygning varede noget over et Aar, forestaaet af Arkitekt Woldby med Thorvald Lindhard som Murmester.

Trappehuset inde i Gaarden, sammenbygget med Fløjen mod

Kannikestræde, bærer øverst et fortrinligt gammelt Taarnur med frit-hængende Klokke. Paa en Konsol paa Baghusets Mur staar en Neptunfigur, udskaaret i Træ. Hvor den har haft Plads før Ombygningen 1849—50, vides ikke mere.

Ved Skøde af 27. Nov. 1921 overdrog Fuldmægtig Graae Ejendommen, som han havde besiddet i længere Tid end nogen anden, til sine syv Børn: Sognepræst til Karrebæk Christian Graae, Assistent i Statsbanernes Revision Thyge Graae, Inspektør ved Kysthospitalet paa Refsnæs Johannes Graae, Malerinden Frøken Marie Graae, Organistinden, Frøken Inga Graae, Frøken Gudrun Graae og Frøken Ellen Graae.

Hele Byen kender Kafé »Himmerige«, hvis Navn i den almindelige Bevidsthed efterhaanden er gaaet over paa Ejendommen her.

I 1762 holdt »Kældermannen« Niels Olsen Bering »Spisekvarter« i Hjørnehuset mod Kannikestræde. Folketællingslisterne for 1787 og 1801 nævner ikke nogen Beværtning her; fra 1834 haves ingen Liste for dette Kvarters Vedkommende. En »Spisevært« Christian Vilhelm Høyer boede 1840 i Kælderen under det nævnte Hjørnehus; fem Aar senere blev Forretningen drevet af hans Enke, Ane Dorothea. I 1850 boede »Værtshusholder« Peder Sørensen i Kælderen i Kannikestræde (Matr. Nr. 28), 1855 træffes »Værtshusholder« Niels Andersen sammesteds.

Traditionen fortæller, at Kafé »Himmerige« kan føres tilbage til Oktober Maaned 1822 — altsaa netop for 100 Aar siden; Begyndelsen skal have været den, at to Damer i et Par Værelser mod Kannikestræde skænkede Kaffe og Thé for Studenterne fra Regensen lige overfor. Denne beskedne Virksomhed havde altsaa ikke noget at gøre med Værtshuskælderen i Matr. Nr. 28. I 1855 holdt »Thé- og Kaffeskænker« Gregers Lauritzen Kafé i Stuen paa Hjørnet af Skindergade og Købmagergade. Det har sikkert været en efter de Tider anseelig Forretning, idet Folketællingslisten oplyser, at han havde 4 Opvartere, 3 Piger og 1 Karl, der boede hos ham. Senere var Kaféens Indehaver »Værtshusholderske« Nicoline Emilie Hansen, en Enke, som 1860 beskæftigede 2 Opvartere, 2 Piger og 1 Markør. Der holdtes altsaa nu Billard. Senere udartede Kaféen til Sangerindebule, hvilken Trafik dog allerede var ophørt, da Graae overtog Ejendommen.

Før Ombygningen i 1899 lagde Kafé »Himmerige« kun Beslag paa Halvdelen af Stueetagen, omtrent til midt paa Facaden mod Købmagergade. Nu indtager den hele 1. Sal. Den blev overtaget 1882 af Restauratør Theodor Henriksen, der stadig har Privatbolig i Ejendommen. Hans Søn, Georg Henriksen, der er født her, er den nuværende Indehaver.

Man fortæller, at en Del Studenter fra Regensen under den store Ombygning 1849—50 søgte over i nogle Værelser i Huset paa det modsatte Hjørne af Skindergade. Paa Spørgsmaalet: hvorledes de befandt

sig der, blev Svaret: her er et rent Helvede, derovre havde vi det som i Himmerige. Dette skal have givet Anledning til de to senere saa kendte Kafénavne. »Helvede« eksisterer ikke mere.

Før den nævnte Ombygning havde en ret kendt Boghandler Andreas Jacob Arnold Zuschlag sin Butik i Hjørnehuset mod Kannikestræde, efter Ombygningen var Silke- og Klædehandler Johan Henrik Permiin mangeaarig Lejer. — Siden Aarhundredskiftet har Bog- og Papirhandler Arnold Busck Forretning paa Hjørnet af Kannikestræde og C. Willumsens Efterfølger Udsalg af Børnekonfektion mod Købmagergade. Et smukt og rummeligt Udstillingslokale paa Hjørnet ud til Skindergade er udlejet til »Messen«.

Navneliste.

Bagerlavet 16 f.

Bang, Gregers 5 f. — Knud 6.

Bentsen, Jens, Brygger 6 f.

Boel, Gregers Bangs 6.

Bring, Søren Mogensen, Hører 18 f.

Byberg se Hansen.

Christensen, Niels, Spækhøker 11.

Christmas, Eliza f. Ferrall 17 —

John, Kaptajn, Grosserer 17.

Danchel, Folchmar, Provst, Mag. 8, 18 f.

Danielsen, Henrik, Kommerce-
raad 21.

Else, Knud Bangs 6.

Ferrall se Christmas.

Frydendahl, Samuel, Auktionshol-
der 21.

Garde, Frederik Poul Benjamin
Mazar de la, Kontorchef 21.

Graae, Christian, Sognepræst 26 —

Ellen 26 — Frederik Gerhard Jo-

hannes, Fuldmægtig 13, 24 ff. —

Gudrun 26 — Inga, Organist-

inde 26 — Johannes, Inspektør 26

— Marie, Malerinde 26 — Thyge,

Assistent 26.

Hansen, Andreas Hvidberg, Vin-

handler 16 — Hedvig Margrethe

f. Byberg 12 — Jørgen, Over-

renteskriver 6 — Rasmus 5 —

Simon, Skomagermester 12.

Heiter se Wilhelm.

Hemmingsen, Ole, Ködmanger 5.

Hyllerup se Radich.

Israel, Emma 12.

Jacobsen, Karen Marie 21.

Jensen, Elof, Hofvognfabrikant 12

— Johannes, Farver 12 — Laura

Vilhelmine 12.

Jørgensen, Frantz Diderik, Vin-

handler 15.

Kinckel, Peter Christian, Vinhandler, Kancelliraad 13 f.

Krieger, Anna f. Matthiesen 13 — Johan Cornelius, Overlandbygmester, Justitsraad 9 — Severin (Søren), Forvalter 11.

Lange, Thomas, Forfatter, Professor 23.

Lauridsen, Hans, Sognepræst, Mag. 5.

Lund, Christian Hjortholm, Proprietær 24 — Johan Jørgen, Vinhandler, Kaptajn 14 f. — Martine Helene Dorothea f. Gnudtmann 21 — Niels Ebbesen, Overgraver 21.

Matthiesen, Søren, Klokke 6 ff.

Matthiesen se Krieger.

Mortensen, Jens, Værtshusholder 12 — Mette Kirstine 12.

Munck, Diderich, Hørkræmmer 20 f. — Marie Anna 20.

Nysted, Hans Jacob, Urtekræmmer 22.

Olsen, Hendrich Levin, Grosserer 8, 16, 17, 22 f.

Pedersen, Jens, Spækhøker 11.

Petersen, Carl Janus, Værtshusholder 12 — Carsten, Klokke 17

— Dorothea f. Willing 17 — Jutta Thora Nancy 12.

Radich, Ingeborg Christine f. Hylle-
rup 19 f. — Johan Rudolph, Organist 19.

Rohde se Sørensen.

Sandbech, Henrik Martinus, Malermester 12.

Schlichtkrull, exam. juris, Amtsforsvalter 23.

Schnell, Hans Madsen, Auktionsholder 12.

Schæffer, Frederik Christian, Snedkerfrimester 12 — Johan Friedrich, Høker 11 — se Tørslev.

Soldin, Abraham, Boghandler 17 — Salomon, Boghandler 17.

Sørendatter, Kirsten 11.

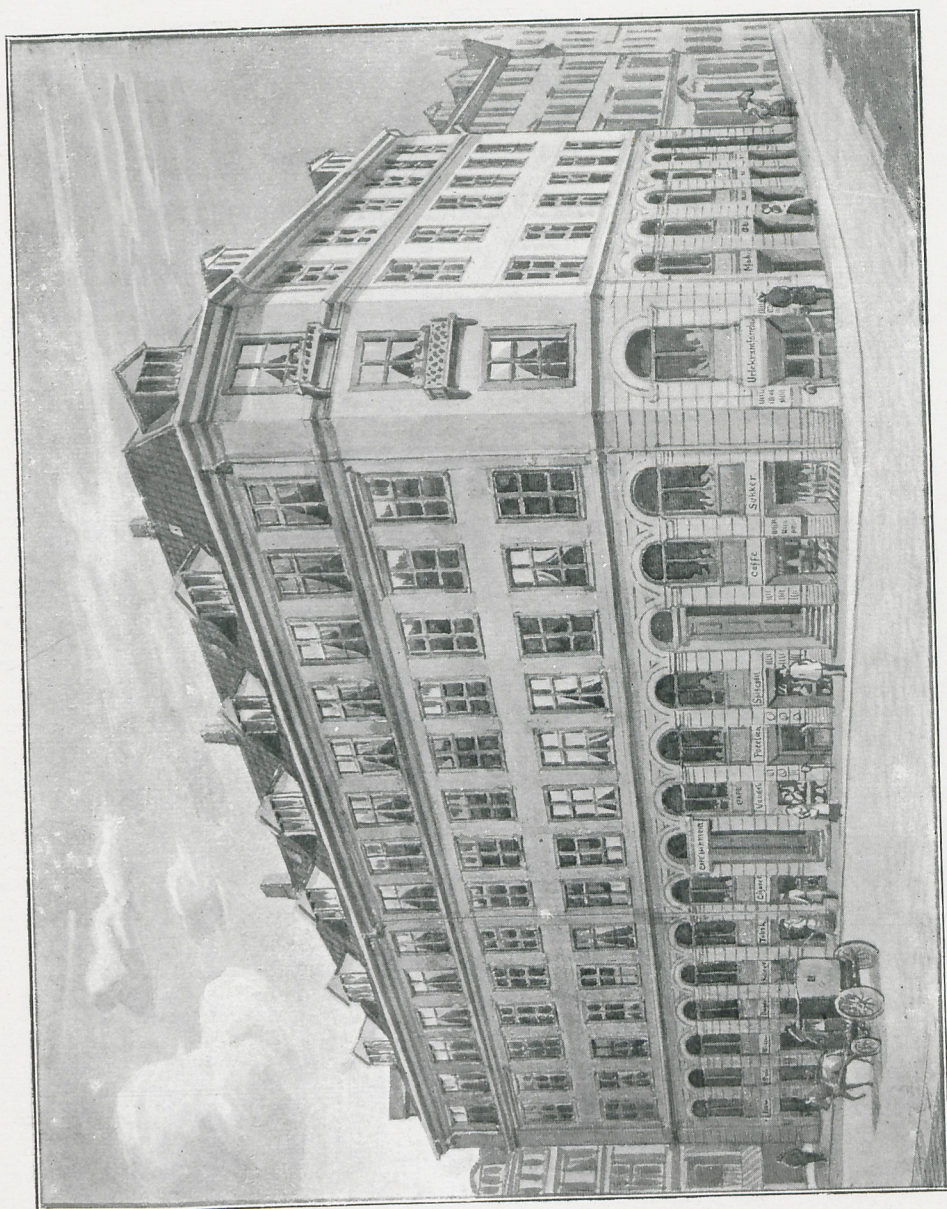
Sørensen, Cecilie Elisabeth f. Rohde 15 — Christian Ludvig, Sadelmagersvend 22 — Jens, Borgmester 6 — Knud, Oldemand, Kancelliraad 15.

Thorbernssen, Jens 5.

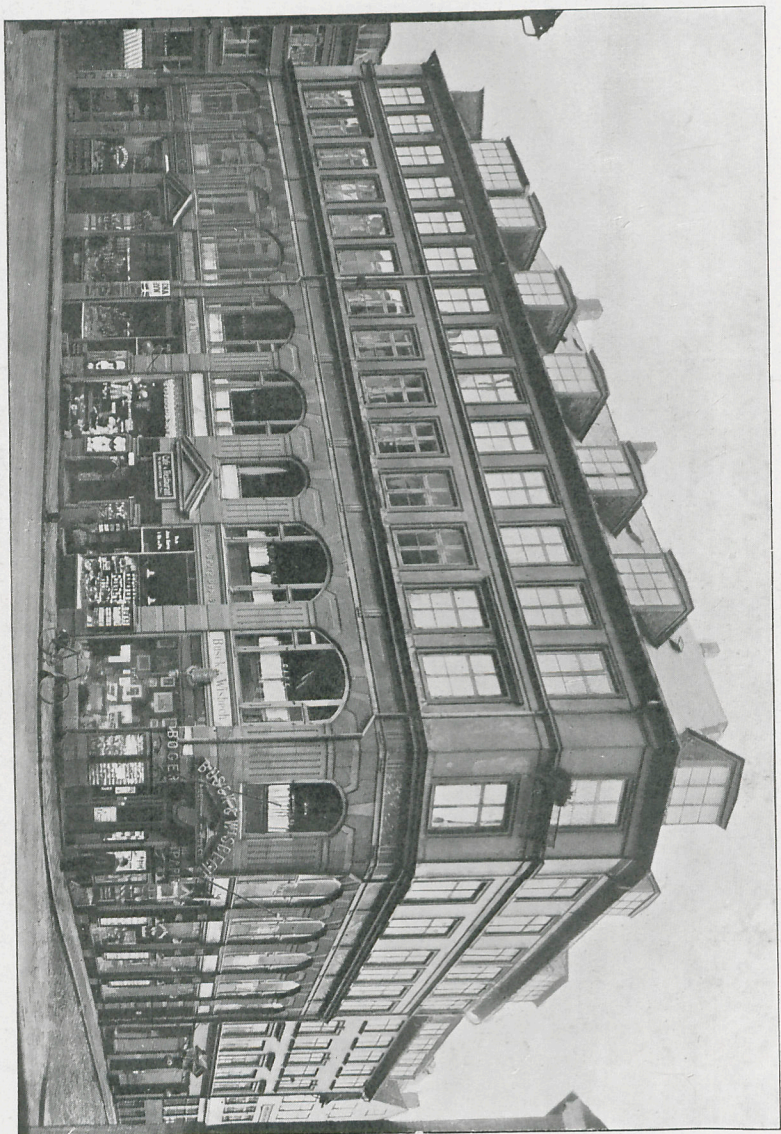
Tørslev, Anna Sophie 12.

Wilhelm, Søren Pedersen, Kleinsmed 21 — Mette f. Heiter (Heyder) 21.

Willing se Petersen.

Gaarden for Ombygningen 1899.

Gården efter Ombygningen.

den gamla gården och den nya

Hjørnet mod Skindergade efter Ombygningen.

Huset Nr. 4 i Skindergade og Hjørnegaardens Indkørsel.

